

Vlasty, cestov

LUBOMÍR STOKLÁSEK
DANA BARTONIČKOVÁ
MARCEL KLAUS
DAWSON CITY

1*26

Připravte se
#včas

Pojistěte se **#včas** pro případ nesoběstačnosti a žijte si v klidu bez obav z budoucnosti.

Životní pojištění

obraz: Vladimíra Racková

Stanislav Bernard
spolumajitel Rodinného pivovaru Bernard

Poslední dobou si čím dál víc uvědomuju jednu věc: že pokud chceme jako společnost něco měnit, musíme začít u sebe. Zní to jako klišé, ale čím jsem starší, tím víc mi dochází, jak je to pravdivé. A důležité. S manželkou jsme nedávno vyzkoušeli jógu nidra indické jogínky Kamini Desai. Je to druh řízené meditace, při které člověk leží a vědomím se dostává hodně hluboko. Každý z nás si v ní definuje nějaký záměr – pozitivní, jako by už nastal – a celá jeho bytost se na něj začne „ladit“. V podstatě se tam přepisují vzorce, které si s sebou táhneme často už od dětství. Tehdy nám fungovaly jako možnost přežití, ale dnes nám vesměs škodí a negativně ovlivňují náš život a vztahy s lidmi.

Pro mě osobně to má překvapivě silný efekt. Pomáhá mi to se stresem, s náladou, ale hlavně mi to ukazuje věci, které jsem dřív možná přehlížel. Člověk si najednou všimne, co ho opravdu zatěžuje a co si na sebe nakládá úplně zbytečně. Rozhodně neříkám, že jóga nidra je cesta pro každého. To vůbec ne. Ale jsem přesvědčený, že každý z nás by si měl najít svou praxi. Něco, co mu pomůže zastavit se, nadechnout a srovnat si věci v hlavě

i v srdci. Protože dokud jsme permanentně ve stresu, podráždění a vnitřním chaosu, těžko můžeme dobře fungovat navenek. A bohužel je to v současné rozeštvané společnosti hodně znát.

Často říkáme, že jsme každý jiný, že máme jiné starosti a jiné problémy. To je samozřejmě pravda. Ale zároveň jsme součástí jednoho celku a jediná šance, jak ten celek může dlouhodobě fungovat, je, že si tohle uvědomíme. Že se spolu budeme umět normálně lidsky domluvit. Začít u sebe neznamená být sobecký. Naopak, znamená to nezapomínat na vztahy, na vzájemný respekt. A taky na to, že víra sama o sobě nestačí. Nestačí si říct, že „by něco mohlo fungovat“. Člověk to musí ochutnat, vyzkoušet, prožít. Teprve pak pozná, jestli je to jeho cesta.

A jak poznáme, že jsme opravdu našli tu správnou? To se nedá vysvětlit rozumem, to se prostě musí cítit. Jen je potřeba udělat první krok a nebát se hledat. Věřím, že když každý z nás najde aspoň kousek klidu sám v sobě, může to nakonec pomoci i nám všem dohromady. A to za to stojí.

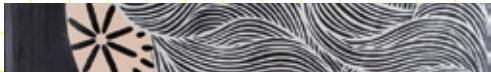
Držme se!

vlastní cestou 1²⁶

leden — únor — březen

redakce
**Stanislav Bernard, Boris Dočekal,
Zdeněk Mikulášek, Markéta Navrátilová,
Aneta Slavíková**
design
Štěpán Malovec
tisk
Indigoprint, s. r. o.
vydavatel
Rodinný pivovar Bernard, a. s.

Vaše připomínky a náměty můžete zasílat na zdenek.mikulasek@bernard.cz
Magazín Vlastní cestou je zaregistrován na Ministerstvu kultury ČR
pod evidenčním číslem MK ČR E 14164.

obálka > Dana Bartoníčková: Hair I

obsah

04 — Lubomír Stoklášek
rozhovor	27 — Marcel Klaus
rozhovor
10 — Vepší
povídka Petra Býma	30 — Z pivovaru
novinky z pivovaru
14 — Můj člověk
fotoreportáž	31 — Jak ten čas běží
fejeton Ondřeje Neffa
20 — Z pivovaru
novinky z pivovaru	32 — Dawson City: Zabíjačka
komiks (Jaromír 99 / J. Rudiš)
22 — Dana Bartoníčková
lahůdka ze světa umění	34 — Perly Uzbekistánu
reportáž
	38 — Riegrův Maleč
Vysočina a okolí

www.bernard.cz

www.facebook.com/bernard.cz

Dnes se ti nejlepší učí od nás

říká

Lubomír Stoklásek

Žijeme na dluh a den D se blíží. Navíc si lidé odvykli pracovat a znovu je to naučí až nouze.

Na podzim jste otevřeli vlastní soukromou střední školu. Investovali jste do ní 300 milionů korun. Proč?

Když jsem koupil areál Agrostroje, pozval jsem sem třicet ředitelů základních škol, a i když tu nebyl ani metr čtvereční chodníku a ve všech halách ležel nános z výroby, začal jsem jim vykládat, že strojařina tu má budoucnost. Asi jsem je přesvědčil, začali jsme spolupracovat s průmyslovkami, s učiteli. Jejich kantoři k nám začali chodit na poslední týden školního roku na praxi, protože nejdřív nerozeznali obráběcí centrum od ledničky, ale oni se to naučili. Za 22 let zůstalo ve firmě asi sedm set absolventů. Ve výrobě máme průměrný věk 32 let, což je naprostý světový unikát. Druhým unikátem je, že 42 procent zaměstnanců ve výrobě má maturitu. To znamená, že projekt probíhal velice dobře.

Ale?

Stačí si to spočítat: když přišel listopad 1989, šikovným učitelům bylo kolem třicítky

a v roce 2019 najednou byli po dalších třiceti letech všichni v důchodu. To je důvod, proč na školách nikdo není a úroveň absolventů šla dolů. Proto jsme se rozhodli postavit vlastní střední školu a zavést náš duální systém.

Tedy propojení výuky s praxí ve firmě. Proč v Česku obecně nefunguje?

Už o mnoho let dříve jsem se rozhodl, že budu chodit za ministrem školství a za jeho náměstkou a prezentoval jsem jim, že je potřeba s tím něco dělat, že kantoři odejdou do důchodu, že už rok 2015 bude zlomový. No a ten blbec řekne: Vždyť všechno funguje. Přitom v roce 2015 už bylo potřeba, aby do toho vstoupili noví kantoři a ještě se něco naučili od těch stávajících, aby je za deset let nahradili. Vidíme, jak to dopadlo.

Jak je možné, že tomu nikdo nenaslouchá?

Politici o školství nic neví a nezajímá je to, je to práce na dlouhou dobu, a to oni dělat

nechtějí. Jejich cílem je pobrat za čtyři roky, co se dá, ne aby se, nedejbože, věnovali veřejně prospěšné činnosti. Spojení společenská odpovědnost asi neznají a na slovo práce se musí podívat do slovníku.

Firmy tak nahrazují stát?

To máte pravdu. Ale říkám vám: Státu je to úplně jedno. Situace je tristní, Česká republika se stává nekonkurenceschopnou. Jsme jediný stát z rozvinutých evropských zemí, který nemá duální systém vzdělávání. I Slovinci ho mají: sice špatný, ale mají. A teď si představte – kdo tu bude realizovat přidanou hodnotu? Z čeho se dostanou peníze do státní kasy? Ekonomiku čeká velký problém, ale zatím se na palubě tančí, je to výborné, jedeme na dluh. Jenže den D přijde. Zúčtování bude velice rychlé, složité a nevratné. Než totiž nový systém vymyslíte a postavíte, bude to trvat jak dlouho?

Dalších deset let?

Když přijde zázrak, tak deset let.

Den D je tedy blíž, než si připouštíme?

Jen se podívejte, jak vyrostla zadluženost za předchozí vlády – za čtyři roky o 44 procent. Ale jim je to jedno, sbalí si tašku, šuplík vysypou do koše a vyřešeno. Protože ti lidé v životě nepracovali a nikdy žádné peníze nevydělal. To je jedna věc. Druhou je fakt, že česká ekonomika je závislá na exportu, který tvoří zhruba 50 procent HDP, druhou polovinu pak obstará vlastní spotřeba a domácí produkce. Dneska se politici chlubí, že jsme tažení právě spotřebou. Kde tedy berou Češi peníze? Všechno jde na dluh. To všechno jsou peníze, které se jednou budou muset splatit. A navíc nás zatěžují čím dál vyšší úroky ze státního dluhu. Den D je za rohem.

Jak zásadní je v potenciální změně právě školství?

Představte si, že máte naši fabriku a tak jako my máme špičkové partnery, kteří jsou ve svých oborech v top 5 na světě: Mercedes, Volvo, Scania, DAF a mnozí další. Dodáváte jim samozřejmě přesně na čas. Jenže pak vezmete nové lidi, dáte je do výroby a první, co oni udělají, je to, že pokazí technologii. Ta nejlevnější stojí u nás sedm milionů, ale máme i technologie za šedesát milionů. Výsledkem je zničený materiál a vysoké náklady na opravu, a tím pádem zpoždění dodávek, což si u tak kvalitních partnerů můžete

dovolit udělat jednou, možná dvakrát, ale potřetí už určitě ne. Proto od roku 2000 máme systém vlastní školy. Každý jí musel projít, bez toho nemohl jít do výroby. Lidi jsou tu šikovní – jasně, absolventi často nic neumí, ale důležité je, že se chtějí učit. Máme tu dobrý tým, za měsíc až dva se to naučí.

Je tedy pro firmu vaší velikosti vlastní škola spíš nutnost?

Ve světě je to pro výrobní firmy od stovek zaměstnanců úplně běžné; diskutoval jsem to v Německu, v Rakousku, ve Švédsku, neexistuje tam taková společnost, která by vlastní duální systém neměla. Přiblížím to na příkladu. Když jsem se bavil ve firmě John Deere v Mannheimu, pověděli mi: Pane Stoklasku, to máte jednoduché, třeba u traktoru je nejdůležitější převodovka a my učíme naše žáky skládat převodovku tři roky. Tři roky! Tak jak tento stát může vyrábět finální produkty, když nemá takový systém vzdělávání?

Jsme tedy odsouzeni zůstat subdodavateli?

Zaplat pánbůh, kdo je subdodavatelem. Tady nebudou ani oni, protože nebudou konkurenceschopní. Nebudou mít ani lidi, kteří by mohli dodávat subdodávky. Firmy dnes odcházejí z Česka i proto, že je tu drahá energie, nejdražší v přepočtu na spotřebitelský koš v Evropě, ale hlavním důvodem je, že tu není kvalifikovaná pracovní síla. Kam půjdou pracovat absolventi univerzit humanitního směru? Státní správa a veřejný sektor jsou plné, při porovnání na počet obyvatel v nich máme o 200 tisíc lidí víc než Holandsko. Hlavním problémem je, že máme obce o padesáti domech, které ale mají svoji správu. Aby to někdo začal řešit, to chce hodně odvážného člověka. Přitom 200 tisíc lidí, to je 180 miliard korun ročně. Pokud by přešli do soukromého sektoru a stát by je přestal platit, měli bychom vyrovnanou bilanci státního rozpočtu.

Ale to se nestane.

To se bohužel nestane.

Jak udržujete konkurenceschopnost vy?

Zdražování jsme našim partnerům nekompromisně promítli do ceny, ale jinak jde o dva body – jsou jimi neustálé inovace a investice do technologií a do lidí. Proto jsme v Agrostroji postupně zvýšili počet zaměstnanců „jen“ na dvojnásobek, ale obrat

„Na slovo práce se dnešní politici musí podívat do slovníku.“

se nám zvýšil mnohem více. Z toho jasně vyplývá, že jsme efektivnější, inovativnější.

Pomůže vám v investicích a inovacích stát, nebo jsou to jen pohádky?

Já už to ani nemůžu slyšet, je to téma tragické, protože v Česku je všechno obráceně. Tady dostávají granty školy a samozřejmě si hrají na svém písečku, rozeberou si je a jsou spokojení, někteří výrobní firmy ani neoslovují. Peníze se vyhazují z okna. Co kdo pořádného vymyslel za posledních dvacet let v Akademii věd? Já jsem pátral marně. Takže abych vám odpověděl – stát se nepodílí buď vůbec, anebo nesystémově. Některé vysoké školy to dělají dobře, třeba Fakulta robotizace na ČVUT, ale pokud vím, tak tím byla všem trnem v oku, protože peníze spotřebovávali správně.

Úspěch se pořád neodpouští?

Úspěch se stoprocentně neodpouští. Tu situaci si nepřeji, ale ona přijde, protože to nikdo

nezmění. Až někdo opravdu vstoupí do ekonomiky a začne tady škrtat různé pseudo-firmy a další výdaje, bude tu takových osm procent nezaměstnaných. To jsou okolnosti, kdy si lidi začnou vážít práce. Dneska si jí naprosto neváží. Dostanete razítko, zajdete si na sociální odbor, tam dostanete příspěvek na bydlení, tak proč by lidé pracovali? Od covidu jsme je to prakticky odnaučili.

A co je to má znovu naučit?

Jen nouze. Dalibor taky neuměl na housle, a že to je těžké hrát na housle – taky se naučil. Bude to bolet, lidé budou stávkovat, ale ty peníze tady nejsou. A do toho máme dlouhovou past a naprosto většinu rozpočtu tvoří mandatorní výdaje. Tak kde chcete brát?

Změní se to někdy?

Jsou tu podle mého názoru dva lidi, kteří to mohli změnit. Prvním byl pan Kalousek: ať byl, jaký byl, tím, co udělal v letech 2008 a 2009, to zachránil. Potom je tu pan Babiš,

nikdo jiný tam neumí počítat do deseti. Nikdo. A on to bude muset seškrtat.

Byť je to generalizace, jsme už tak bohatí, že si můžeme dovolit nepracovat?

Největší úspory v historii měli Češi v době covidu – občané měli na účtech 300 miliard korun. Stát se zadluhuje a peníze se k lidem nakonec dostanou. Mladých a šikovných absolventů je podle mého názoru tak třicet procent, pod to se vám podepíšu. Já přijímám všechny zaměstnance, a to bereme ty nejšikovnější. Pokud se chtějí učit, u nás se naučí všechno, ale musí chtít. Řeknu vám další příklad.

Sem s ním.

Zjistil jsem, že v jedné firmě velmi dobře fungují Filipínci. Začali jsme se o ně zajímat, udělali jsme si videokonferenci, viděli jsme, jak tam připravují lidi, ukazovali nám, jak

umí svařovat. Nakonec stejně museli absolvovat testy v naší škole – všichni dostali za A. Protože máme nové projekty, budeme navyšovat tržby a jdeme cestou superinovací a robotizovaných pracovišť, našim pracovníkům dáváme možnost udělat si kurz na svařovací roboty. Takový zaměstnanec si víc vydělá a méně pracuje, ale ředitel výroby stejně lidi musí přemlouvat. A Filipínci? Polovina z nich za tři týdny pracuje na robotech, přitom ti hoši spadli včera z palmy. Z toho vidíte, kam Česko směřuje.

To nás ale svět sežere.

To jste pojmenoval pěkně, ale bohužel si myslím, že to nikdo nezmění.

Co vás drží, abyste s podnikáním pořád pokračoval?

Pane, to je moc dobrá otázka, ale já vám na ni špatně odpovím. Kdybych měl klasickou

strojírenskou výrobu a podnikal jen v Česku, tak se to snažím buď rychle ukončit, nebo prodat. Budoucnost je podle mého názoru velice špatná. Ale my máme 95 procent exportu – to je důvod, proč to děláme. Našimi partnery jsou excelentní firmy a my jsme jejich vývojoví dodavatelé. Dolaďujeme pro ně jak design stroje, tak výrobní proces, což je klíčová věc. Říká se tomu simultánní engineering: spolupracujeme a společně vyvíjíme stroj tak, aby vzniklo něco, co je rychle na trhu a je to perfektní.

Je pro takové společnosti Česko pořád dobrá značka? Často se holedbáme naší průmyslovou tradicí, sahající hluboko do Rakouska-Uherska.

My jsme koupili německou firmu Stoll u americké KMW v Kansasu – když jsem tam přijel poprvé, nikdo nevěděl, kde je Česká republika. Svým významem nikoho

nezajímáme, Česko má ve světě velice špatnou reputaci. Díky tomu, že jsme dobří, nás berou jako partnery, ale prvních pět roků se na nás dívali, jako bychom spadli z jahody. To je realita. Vždyť my nemáme na nic vliv. Masaryk byl geniální a pochopil to: Pokud má stát mít nějaký význam, musí mít ekonomickou a vojenskou sílu, proto zorganizoval legionáře, proto také vzniknul český stát. Pokud nemáte ani jedno, svět vás překračuje. Nám zbylo pár tanků, z nichž by vyjely tak dva. Kdyby se raději věnovali dronům a jejich výrobě, ještě by polovinu vojáků mohli propustit a udělali by z toho sofistikovanou armádu. Ale ono to není jen o Česku, jde o Evropu – a ta je naprosto impotentní.

V čem přesně?

Já byl vždy velkým obdivovatelem Němců, technické rodinné firmy jako Krone, to je dokonalost. My jsme švejci, dovedeme improvizovat, což oni nedovedou vůbec, ale Němci se narodili pro techniku. Jenže když jsme kupovali firmu Stoll, kterou před námi vlastnila finanční skupina, vyhodili jsme dvoje vedení, ti lidé byli naprosto nepoužitelní. Francouzi mají dnes pomalu horší rating než Řecko a v Německu je situace ještě horší, tamní sociální zákony... Bude muset přijít někdo úplně nový, aby to změnil. Noví lidé, kteří reálně pracují, umí počítat

do deseti a chtějí mít pozitivní budoucnost, ne projít všechno, co se vydělá. Ale nebude to jednoduché, to opravdu ne.

Věříte v lepší časy?

Budeme si muset projít tím, čím si prochází svět. Že už nebudou akceptovány zelené vlny, příliš mnoho demokracie a názory, abych to řekl slušně, mladých, inovativních a nepracujících občanů. Nastane probuzení. Je potřeba si držet peníze, neutrácet, naučit se hospodařit. Což v Česku vidíte na vesnicích, ve městech, na komunální úrovni – tam, kde je dobrý hospodář. Kde lidé hospodáří, nekradou, myslí na budoucnost a vzdělávají sebe i ostatní, tam to bude fungovat.

Co bude fungovat dále?

Výhodu mají firmy, které nevyrábějí jen pro tuzemsko, ale jsou opravdu konkurenceschopné a aspoň 50 procent výrobků mají na export; pro ty je dle mého názoru budoucnost dobrá. Kdo nepůjde touhle cestou, tam dobrou budoucnost nevidím. Strašné na tom je, že to příštích deset let bude tak jako tak nevratný proces. I když začneme se změnou zítra, zakázky budou na dalších deset let rozebrané.

Vybudoval jste miliardovou firmu od nuly. Učíte se od těch nejlepších, nebo už spíš oni od vás?

LUBOMÍR STOKLÁSEK

Jeden z nejúspěšnějších podnikatelů historie samostatného Česka se narodil 28. ledna 1950. V Pelhřimově vybudoval miliardový strojírenský gigant Agrostroj, který oproti jiným nezprivatizoval, koupil ho v roce 1997 v situaci, kdy v celém areálu dle jeho slov nebyl ani centimetr dlažby. Agrostroj dnes zaměstnává přes tři tisíce lidí a je vývojovým dodavatelem nejlepších globálních firem, má i svoji fabriku v USA a kupuje západní firmy, například německý Stoll. Lubomír Stoklásek získal v roce 2017 ocenění EY Podnikatel roku pro nejlepšího byznysmena Česka.

„Kde lidé hospodáří, nekradou, myslí na budoucnost, tam to bude fungovat.“

P E T R B Ý M

Vepší

Jsem na světě docela dlouho, a tak už jsem dokázal pochovat dva psy. Tedy – pro takové ty roduvěrné pejskaře to nic moc není. Ti to dokáží klidně pětkrát a někdy i desetkrát za život. Psi se totiž dožívají podstatně méně let než my lidi, třeba i jen pět roků. A taky docela často, častěji, než by si jeden myslel, dostávají různé nemoci včetně rakovin těch či oněch orgánů, padají či skákejí pod auta či motocykly, zadáváí je nějaký jiný pes a tak.

Ani žena, ani já jsme nevyrostali v rodinách, kde by obvyklou součástí života byl pes. To je docela podstatné, ona se ta příchylnost ke psům dědí. Často to bývají takové rodinné tradice a někdy mají zvláštní, skoro bizarní podoby. Tak třeba znám rodiny, které nejenže neustále nějakého toho psíka nebo psa mají, ale navíc jde o stále stejné plemeno, a dokonce stále totéž jméno. Vlastně jde o takového jakoby nesmrtelného tvora nebo prostě instantního psa.

Když o tom ale přemýšlím směrem do minulosti, tak za mého mládí se moc psů v Praze nevyskytovalo. Psí populační explozi přinesla až poslední desetiletí. Byla ovšem fakt pořádná, takže dneska je naopak skoro výjimečné psa nemít. V hlavním městě je jich bezmála sto tisíc a v celé zemi dokonce dva miliony. Taková jsou absolutní čísla. A co se těch relativních týká – ta měří „lustotu“ psů vzhledem k počtu obyvatel – jsme spolu s Rumunskem evropskými rekordmany.

Ale jak jsem už řekl, dříve to bylo jinak. Proto jsem poměrně dlouho moc psů neznal ani nepotkával. V domácnostech, kam jsem chodíval častěji, zkrátka žádní nebyli. Ke své první trochu zásadnější zkušenosti v tomhle směru jsem se tak dostal, až když se otec odstěhoval na venkov, kam

jsem za ním často jezdíval. Časem se tam u chalupy objevil Filip – docela pohledná venkovská verze kokršpaněla, tedy pejsek střední velikosti, přátelský a milý. Já ho ale tehdy vnímal tak nějak sekundárně, jen jako jakýsi přídavek k tátovi, běhal tak různě kolem a jinak celkem nic. Občas jsem ho pochopitelně pohladil, dal mu z talíře něco na zub a tak, ale bylo to vždycky spíš tak mimoděk. I na procházky jsme chodili bez něj, protože to byl pes dost neukázněný. Takže když se ocitl bez vodítka někde za plotem, zpravidla někam utekl. A bohužel obvykle dost daleko, honit ho po okolních polích byla proto dílem práce skoro

detektivní, dílem záležitost fyzicky poměrně náročná. Otce to brzy přestalo bavit a venčení udělal rázný konec. Filipův život tak byl teritoriálně hodně omezený. Nezdálo se ale, že by mu to nějak zvlášť vadilo, a lety jsme si všichni zvykli, že Filip na procházky nechodí.

A právě tehle Filip byl náš první pes coby součást dědictví po tátovi. Z hlediska hmotného nikoliv nejvýznamnější, ba skoro zanedbatelná,

ale z hlediska praktického života hodně podstatná, protože bylo třeba se o něj postarat. A to bylo na mně, tedy na mé rodině. O nějakém útulku jsme neuvažovali ani chvílku, to jsme nemohli otci a Filipovi udělat, takže se pejsek přestěhoval k nám do Prahy.

Filipovi tehdy podle našich hodně nepřesných odhadů, protože opřených jen o časově neurčité vzpomínky, bylo tak deset let. To je u Canis familiaris, tedy psa domácího, něco jako zasloužilé stáří. Přesto a kupodivu se Filip v městském bytě (po schodech šel nepochybně poprvé v životě) i pro něj na jistě nezvykle rušné ulici, plné hluku, aut a lidí, prostě obvyklého městského provozu, zaklimatizoval velmi rychle a bez zřejmých potíží. K tomu určitě přispělo i to, že celou naši rodinu znal už z dřívějšíka. To pochopitelně platilo hlavně pro mě, takže já jsem se také pro Filipa logicky stal vůdcem naší najednou už pětičlenné smečky. Projevovalo se to ovšem jedine tak, že když jsem někam odjel přes noc nebo na několik dní, podle manželky i dětí permanentně vartoval u vchodových dveří, kde čekal na můj návrat. Jinak ale ženu i obě dcery, což pro něj samozřejmě nebyly tak úplně neznámé bytosti, okamžitě zahrnul do své nové rodiny a svou přízeň mezi nás spravedlivě dělil. Díky tomu nejdříve stěhování a potom i zvykání si na nový životní styl na všech stranách proběhly bez jakýchkoliv potíží. Tím spíš, že s tím nebyla žádná velká práce. Filipovi se koupil nový pelech, miska, k tomu nějaké takové ty hračky na kousání a hryzání (moc si jich, pravda, nevšímal, byl to přece jen už psí senior, ale měli jsme pocit, že něco takového mít musí), vedle toho

jsem se rychle naučili kupovat granule a vůbec myslet na jeho gastronomii.

A pak tu samozřejmě byly vycházky. O ty jsme se zase bez nejmenších problémů dělili všichni čtyři. Na stará kolena si tak Filip běhání po venku užil opravdu dost a dost a zjevně ho to bavilo. A když se občas objevila nějaká drobná zdravotní potíž, její medicínské vyřízení si vzala na starost starší dcera Jana, která v té době pracovala na jedné veterinární klinice kousek za Prahou. Sakumpikum, tedy se vším všudy, příchod nového člena do naší domácnosti proběhl naprosto hladce. Snad ani nemusím dodávat, že jsme všichni už „našeho“ Filipa začali mít rádi tak nějak víc než dřív a on nás bezpochyby taky.

Tak to šlo klidně a v pohodě, jenže jak to bývá, všeho do času. Ukázalo se totiž, že Filip má celý zažívací trakt v nepořádku. Značném. A nebylo to bohužel jen nějaké běžné opotřebování a ochablost, které přicházejí s lety. Otec nebyl zrovna osvícený kynolog – granule a vůbec všelijakou tu speciální psí stravu považoval za nesmyslný a změkčilý kapitalistický vynález. Filip tak roky sice s chutí, ale z hlediska své budoucnosti nepříliš prozíravě konzumoval totéž, co on, počínaje roštěnkou na pepři a konče kuřetem na divoko. Jeho játra, ledviny a tak dále, oni to psi mají víceméně stejně jako my, tahle dieta nijak neposilovala, ba naopak a najednou to začalo být znát.

Návštěvy na veterině se množily, pak začaly dokonce občasné krátké hospitalizace. Já a manželka jsme to ovšem stále nějak moc silně nevnímali. Jak už jsem říkal, zdravotní péči o Filipa měla v zásadě na starosti dcera a doma pes nijak viditelně netrpěl. Změnilo se jen to, že jsme ho častěji vozili k doktorovi a zpět, takže nějak nám hodně dlouho nedocházelo, že se něco děje.

Pak ovšem nastal ten osudový den. Po další a tentokrát už znepokojivě dlouhé hospitalizaci se v telefonu ozvalo: „Pes už pracuje ke konci. Přijďte se rozloučit!“ Asi až v tomhle okamžiku nám to došlo. Když jsme vnitřně téměř zhroucení dorazili do té zvířecí nemocnice, Filip na nás už čekal. Tak jsme si tam sedli na nějakou lavičku, co tam měli, on si k nám přisedl – a mlčeli jsme, co také říkat. Filip se občas na ženu a na mne podíval a pokaždé přitom o milimetr popošel a ještě víc se nám přitiskl k nohám. Tak nám nejspíš dával najevo, že ví, že tam jsme a že jsme tam všichni spolu.

Do ordinace si náš první pes pro smrtící injekce doběhl po svých, skoro

křepce a bez váhání. Já jsem dodnes přesvědčen, že mu bylo jasné, co se bude dít, zvířata jistě mají instinkty lepší než my. Dál už to proběhlo rychle a jednoduše, první injekce, pak druhá – a jedno psí srdce dotlouklo. Už tehdy jsem si s jistou dávkou hrdosti a respektu říkal, že Filip zemřel tak důstojně, jak jen takový prostý venkovský pejsek mohl.

Za pár měsíců jedno odpoledne sedím doma s novinami v křesle, když tu se otevrou dveře – a v nich trochu rozpačitě se usmívající žena a mladší dcera. A u jejich nohou štěně, které se ani nehne a jen ustrašeně kouká. A to prý je náš nový pes Sára! Pro mne tedy hodně nepříjemné překvapení. Tomu jsem také za chvíli dal verbální podobu v trochu vzrušené diskusi s manželkou. Proč, to bylo nasnadě. Právě v té době se obě naše holky, jak se říká, postavily na vlastní nohy a vylétly z mateřského hnízda. Ony jsou obě samozřejmě skvělé, ale tehdy se mně i ženě soužití s dvěma mladými ženami – stejně jako jim – nejevilo jako zrovna ideální. Takže po jejich odchodu jsem si – a řekl bych, že nejen já – s chutí užíval domácího klidu a pohody. A teď tohle! „Tak ty mi chvíli potom, co se dvě děti odstěhují, vpašuješ do bytu další? To myslíš vážně!? Vždyť to víš, pes je celoživotně něco jako tříletý dítě!“

Pravda, tenhle záchvat egoismu mne brzy, vlastně skoro hned přešel. Jednak mi záhy došlo, že pedagogicko-didaktické sklony mé milé manželky, které se po odchodu obou dcer nepříjemně intenzivně orientovaly výhradně na mou osobu, napříště budou mít k dispozici jiný a jistě vděčnější cíl. A za druhé: zkuste nemít rád roztomilé štěňátko, natož se na něj zlobit! Takže po několika marných pokusech dát novému chodu naší domácnosti nějakou seriózní a hygienickou podobu se malá Sára ocitla v našem manželském loži, z toho se postupně stal psí pelech a z nás tří rodina.

Jinak ovšem ty začátky snadné nebyly. Něco se někde zjevně pokazilo, buď už předtím, než přišla na svět, nebo brzy potom, bůhví, každopádně Sára měla ze všeho strach. A to velký! Doma to nějak moc nevadilo, tam jenom značně ostražitě a opatrně prozkoumávala terén nebo někde polehávala, ale jinak to byl problém. Z procházek, tak často v literatuře i jinde líčených jako záležitosti zábavné, veselé a zdraví prospěšné, nějakou dobu byla skoro noční i denní můra. Venku totiž Sára nevěděla, čeho se má bát dřív. Jestli lidí, kolemjedoucích aut, spadlých listů či ve větru poletujících papírů – nebo

nás. Vypadalo to tak, že chvilinku monitorovala toho, kdo ji měl na vodítku, vzápětí zase to hrůzostrašné okolí a takhle furt dokola, takže si chudinka z toho všeho div hlavu nevykroutila. V takovém rozpoložení samozřejmě na ty fyziologické potřeby, kvůli kterým jsme všichni tohle všechno vlastně podstupovali, Sáře energie ani času moc nezbyvalo, a tak ty procházky byly utrpením pro všechny.

Ale odplynulo to docela rychle. Hlavně díky manželčině neutuchající laskavosti a nekonečné trpělivosti si Sára v poměrně krátké době zvykla na nás i na všechno ostatní včetně holek a jejich rodin, které se časem rozrůstaly. A tak jsme za krátkou dobu doma měli štěně jaksepatří, pejska, co netrpělivě poskakuje u dveří, kdy už se konečně půjde ven, co s vámi nadevše rád vylehává na gauči a co se těší na plnou misku. A začala takřka nekonečná řada vycházek, návštěv i celodenních směn na našich pracovištích, stovek kilometrů výletů a bezpočtu zájezdů (i v moři si Sára zaplavala, byť velmi obezřetně). Všechno přitom bylo o to příjemnější a snadnější, že Sára – pro odborníky v zásadě trochu nepovedený jack russel – byla pejskem skutečně velmi pěkným, nachlup podobným nejpopulárnějšímu zástupci psího rodu na českém internetu. „Jé, mami, koukej, seznamovej pejsek!“ Takže na ni a potažmo pak i na nás všichni pohlíželi s vlídným úsměvem a Sářiny tryskové okruhy na petřínských trávnících se na dlouhý čas staly obdivovanou součástí lokálního koloritu Strahova.

Nutno ale říci, že toho bazálního a všezahrnujícího strachu se Sára nikdy nezbavila, jen ho postupně přetavila v mírnou, nekousavou agresi. Na leccos si také zvykla, ale třeba jednostopá vozidla, tedy nikoli dvoustopá, ji dráždila celoživotně a hlučně na ně pošťkávala, kdykoliv se objevila na obzoru. Stejně to bylo s jejími psími soudruhy, zdaleka ne každý jí šel pod nos. Komplikované to bylo i s lidmi, což se pro nás stalo docela zábavnou tipovací hrou. Hlavně zpočátku bylo skutečně těžké odhadnout, koho vezme na milost, ke komu přílne a kdo ji nebude vonět. Příležitostí k tomu bylo dost a dost. On si ji samozřejmě chtěl každý pohladit, byla skutečně rozkošná, a bát se jí vzhledem k velikosti mohl jen málokdo.

Problémy byly i s malými dětmi. „To je těžké, ony furt mávají rukama, pobíhají sem tam, prostě jsou nevypočitatelný,“ tak to pravděpodobně správně vysvětlovala manželka. Dost podobně Sára přistupovala i k dívkám. V tomhle případě jsem zase měl vysvětlení já: jsou

totíž rovněž nevypočitatelné a také většinou nevědí, co vlastně chtějí.

Každopádně to vždycy byla otevřená otázka, jak na koho bude Sára reagovat. Jistá pravidla to ale měla. Časem jsme vypožorovali, že určité preference měli například nikterak překvapivě chovatelé psů a potom zejména lidé opravdu laskaví, bezelstní a upřímní. A je na místě poznamenat, že v tomto ohledu byla Sára naprosto neúplatná, nějakým pamlskem se nedala ošálit. Občas se náš pejsek v těch sympatiích podle našeho názoru přece jen sekl, ale na druhou stranu výjimečně dobré a neomylné oko a čich měl na blbce. Jednoho skutečně kolosálního máme i v naší ulici a na toho Sára vždycy vyštěkávala nejméně pět metrů předem a deset dalších potom. Co bylo ale zajímavé – přes tu svou vrozenou obezřetnost a ne důvěřivost ráda chodila k doktorům. Zjevně ji těšilo, když se o ni všichni starali a skákali kolem ní, prostě rozmazlená psí slečna.

Naše společné dny, měsíce a léta ubíhaly svižně, v klidu a bez nějakých dramatických změn, ale jisté věci se přece jen postupně měnily. Vycházky i výlety se krátily, po schodech už to šlo hůř a pak už vůbec, stejné to bylo s obdivuhodnými výskoky na váleudy (v relativním porovnání byly totéž, jako kdyby člověk z místa vyskočil dva metry do výšky). Znatelně také přibývalo času, který Sára trávila spánkem. Moc jsme si toho nevšímali. Nakonec i pro nás už dvacetikilometrovým túrám odzvonilo, věk nijak nepřelstíš, to platí stejně pro lidi jako pro psy.

Pak to ovšem – a zase trochu znenadání – přišlo. „Tady to, to je nádor a rychle roste. Vzhledem k věku feny bych operaci silně nedoporučovala, riziko je příliš velké a výsledek velmi nejistý. Počítejte s týdnem!“ Při těch strašných slovech veterinářka celkem nezúčastněně ukazovala na monitoru cosi, co pro nás bylo víceméně neviditelné, nicméně nebyl důvod jí nevěřit. Když si všimla, jakou paniku v nás ta prognóza vyvolala, už trochu víc empaticky a milosrdně dodala: „No, ale také to může být pár měsíců!“ To byl leden a Sáře táhlo na patnáctý rok.

Nějak jsme si zvykli, co také jiného! Sářin pohyb mimo stěny našeho bytu se pak stále více omezoval jen na pouhé krátké okolkování kolem domovních dveří, jen žena z ní občas dokázala vykřesat síly k trochu delší procházce. Nakoupili jsme psí pampersky a zvykli si na jejich neustálé obměňování a praní. A krmili ji už výhradně jen tím, co měla

ráda, mluvit o zdravých či škodlivých potravinách už nemělo smysl.

Jakž takž to pár měsíců šlo, ještě i na jakousi malou, jen málo akční dovolenou jsme v létě vyjeli, ale od prázdnin to šlo jenom z kopce. Sára vlastně už jenom spala, bylo sice vidět, že ji nic nebolí, ale už ztratila zájem o svět. A když zmizela i chuť k jídlu, bylo to pro nás opravdu pádné znamení. Já měl také čím dál tím silnější pocit, že v jejím pohledu se často objevuje dobře čitelná prosba: „Už mne to tady nebaví, dělejte něco!“ Pak už zbývala jenom manželčina sebezáhurná obětavost a neutuchající vynalézavost, s kterou k ní dokázala vstávat několikrát za noc a s níž do ní nějakou lstí občas přece jen vpravila pár soust. To Sářin život jistě prodloužilo o pár týdnů, možná měsíc, ovšem na konci roku bylo naprosto jasné, že je třeba konat. Tak jsme konali.

Stejně jako náš první pejsek si Sára zachovala úroveň až do poslední chvíle. Ještě jen pár hodin před svým koncem se na už hodně vratkých nožkách přiškobrtala za námi do kuchyně, kde jsme my dva sklesle seděli a čekali na vykonání toho nevyhnutelného ortelu. Už nic nechtěla, ani pít, ani jíst, ani pohladit, jenom prostě být s námi – jako to ostatně dělala celý svůj život. Ještě pár chvil předtím, než opustila tento svět, se z posledních sil vyhrabala z pelíšku, protože se jí zase chtělo čůrat a do vlastního si přece jeden nenadělá. A ještě jen minutu před smrtí se rozeřvala na tu smrtonošskou veterinární dvojku, kdože nám to leze do naší kuchyně. Ale když jsem si ji vzal na klín, uklidnila se. Pak dostala první injekci, a když usnula, tak ještě druhou. A potom už jen bez hnutí ležela a otevřenýma očima se dívala do prostoru, o jehož rázu nic nevíme.

Jsem na světě docela dlouho a tak už jsem pohřbil oba rodiče. Máma umřela už před třiceti, táta před dvaceti lety. Oba v nemocnici, v noci a sami, já ani nikdo jiný blízky s nimi nebyl. Z řady příčin, z nichž žádnou jsem nemohl změnit, ba ani nějak podstatněji ovlivnit, to prostě nemohlo být jinak.

Všechny ty odchody a vzpomínky na ně sice rychle smazávají utíkající dny, ale občas si samozřejmě na ty své mrtvé vzpomenu. Někak moc o tom přemýšlet ale nesmím. Obvykle mi to totiž vychází tak, že se umím líp loučit se svými zvířaty než se svými lidmi. Vyvolává to ve mně tísnivý a současně provínivý pocit. Tak to raději rychle zaženu. V poslední době většinou tak, že si představuji, jaký bude náš příští pes.

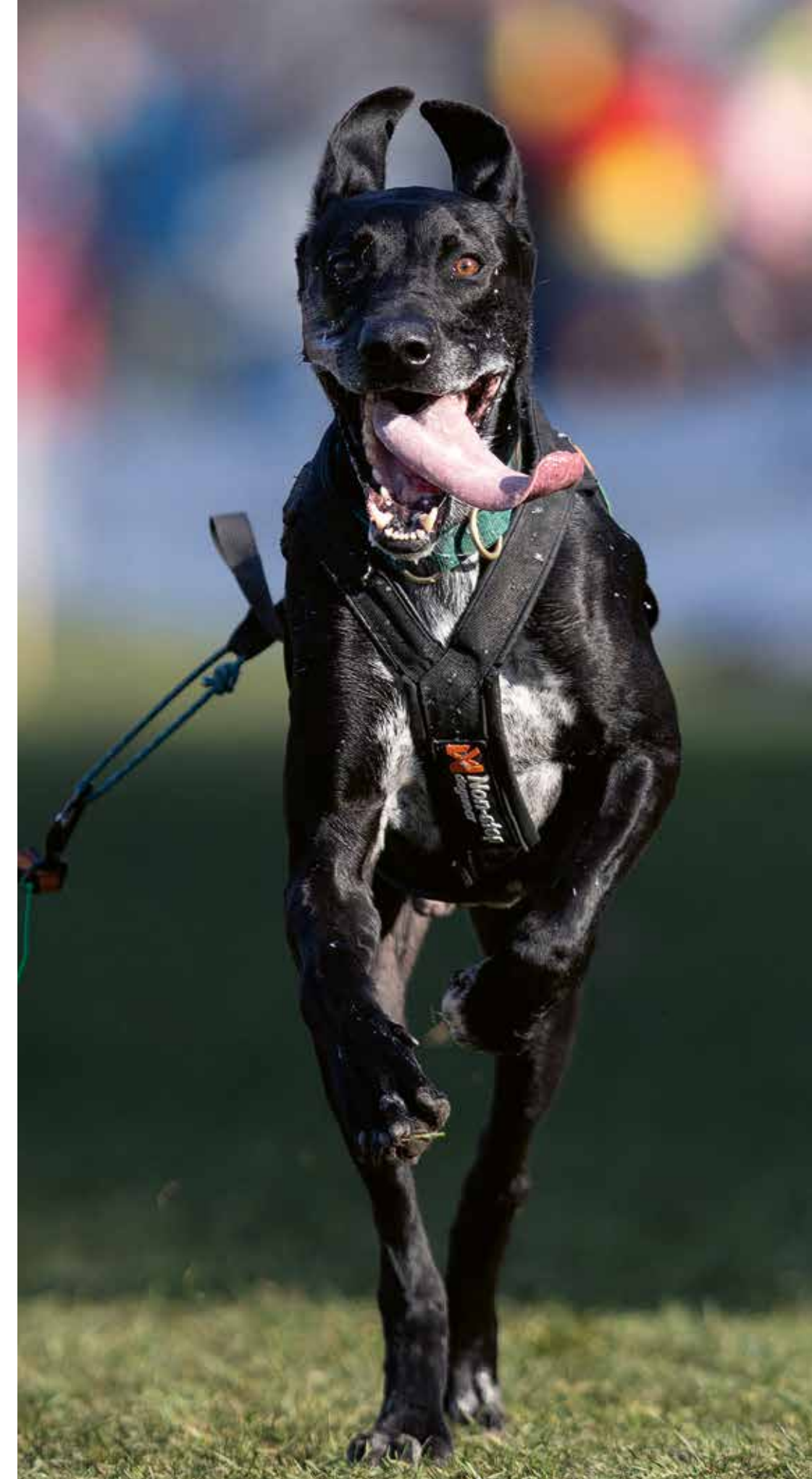
Můj člověk

Už týden se chová podivně. Cítím ji za zády každou minutu. Ptá se mě, jak se mám, jestli mi něco nechybí, neustále mě pusinkuje na můj dlouhý nos a prohlíží si mě ze všech stran. Je to můj člověk a vím, že mě má moc ráda, ale upřímně, takhle přemíra péče a pozornosti mě už trochu znervózňuje.

Dnes ráno konečně přišla změna. Změna doprovázená shonem a ujišťováním, že máme vše a že jsme na nic nezapomněli. Odjíždíme z domu kombíkem naloženým k prasknutí, jen tak tak, že vidím z okna na cestu. Přestávám poznávat krajinu. Najednou se začalo dít něco opravdu zvláštního. Najeli jsme na jakýsi dlouhý most, který se trochu pohupuje, a mně se začíná zvedat žaludek. Ještě, že jsem před jízdou nesnědl plnou misku, jako bych něco tušil. Konečně jsem na chvíli vylezl ven z auta, protáhnu se, otřepu se, ale to, co vidím a cítím okolo, mi hlava nebere. Fouká, že mi uši létají okolo hlavy jako neodbytní racci, necítím pevnou půdu pod nohama, motám se jako opilý a všude jen samá voda. A vodu já nesnáším! Ale pak přišla za mnou, hladila mě od uší až k patě a vše vyklopila. Jedeme závodit, což není poprvé, ale poprvé na kontinentální Evropu, a rovnou na mistrovství světa a prý na nějakou významnou dráhu, kde doposud závodili jen koně. Jako by mi to nebylo úplně jedno, když závodíme, pro mě je důležité předběhnout všechny ostatní a na místě mi vůbec nezáleží. Ona sice jen málokdy ví, co si myslím, ale ta její starostlivost, neobratnost v mém světě a nešikovnost je někdy až dojemná. Například dnes ráno doma ve Skotsku mě posadila do auta a vůbec ji nezajímalo, že bych mnohem raději proháněl jednomu sousedovi splašené slepice nebo tomu druhému ty jeho hloupé ovce. Ale co už, za chvíli snad budeme zpět na pevnině a konečně se najím. Rozhodl jsem se, že zbytek cesty raději prospím.

Probuzení v Pardubicích je velkolepé. Přes stromy není vidět pes. Mám tady kamarády nejen z celé Evropy, ale také z Mexika, Brazílie, Kanady nebo USA. Jsou nás tady asi tři tisíce, dovedete si to představit? A všichni si potřebujeme „popovídat“, kdo kde byl, jak strastiplnou měl cestu, jak se cítíme, kdo si věří, že vyhraje a kdo tu jen okukuje holky. Ale prý se mám soustředit jen na sebe. Víím, že jí na tom strašně záleží, tak se snažím se zbytečně nerozptylovat. Myslím si, že zítra startujeme. Trať je, pravda, spíše pro koně, ale na druhou stranu je přehledná a furt jsme na očích tisíců fanoušků, kteří na nás křičí tak, že kolikrát nevím, co bylo jen pro ty mé uši. Ale dnes je den D, žádná skotská melancholie ani romantika to není, jen těžká, blátivá a 3,8 km dlouhá trať. Musím se soustředit na každý krok, na každou zatáčku, na každý pokyn. Pozorují nás na velkoplošných obrazovkách. Sliny mi lítají okolo nosu a lepí se mi na oči. Nohy mám napůl zmrzlé, trať je těžká, už skoro nemůžu, ale snažím se táhnout dopředu, jak jen to jde. Víím, že je to teď pro ni ta nejdůležitější věc na světě.

Jsem Quinn, kříženec německého ohaře a sibiřského huskyho a dnes jsme vyhráli s Marií Scott-Turner mistrovství světa.

MS ICF Pardubice 7. až 9. 11. 2025
canicross – pes v zápřahu s běžcem bikejöring – pes, za kterým vlaje závodník na kole scooter – pes v zápřahu s koloběžkou
Mistrovství světa na východě Čech uspořádal Sokol Maxičky, největší musherský klub u nás. V největší oblibě jsou mezi závodníky speciálně šlechtěná plemena, jako je greyster (kříženec chrta a německého krátkosrstého ohaře) nebo tzv. eurohound, což je kříženec aljašského huskyho a některého z řady ohařských plemen, nejčastěji však německého krátkosrstého ohaře.

Jsou tichým dechem i hlasitým tepem vesniček i velkých obcí. Málokde se bez nich obejde společenská akce, při které by nebyli potřeba ať už „jen“ jako dohled nad bezpečností, nebo přímo jako aktéři a pořadatelé.

Jsou zosobněním jistoty, že když při bouřce spadne přes cestu strom, do sklepů nateče voda nebo se objeví kouř, někdo vyrazí na pomoc. Jejich služba není jen hašení ohně, odstraňování škod a ochrana majetku. Je to také opatrování domovů, vzpomínek a hezkých míst. Každý výjezd je pro ně osobní, protože zasahují mezi lidmi, které obvykle znají jménem.

A pak je tu jejich druhá tvář, kdy naopak rozdmýchávají žár zápasu. Po celoročních trénincích, údržbě techniky a ladění taktiky přichází chvíle, kdy družstvo stojí na startu a adrenalin se mísí s touhou po úspěchu.

Rok 2025 byl prvním, kdy náš pivovar spojil síly s extraligou České republiky v požárním útoku. Byl to jubilejní 30. ročník seriálu emotivních, energických a do posledních chvil napínavých soutěží. Jsme hrdí, že jsme mohli být u toho – dodávat pivo lidem, kteří věnují svůj čas, síly i odvahu bezpečím druhých. Na soutěžích i mimo ně. Pivo, které se po úspěšném pokusu nebo těžkém tréninku pije jinak: jako připomínka toho, že i největší výkon je dílem kolektivu a že sdílená radost chutná nejlépe.

Byla to sezona, která připomněla, jak chutná spolupráce, souhra a pospolitost.

Na zdraví!

VOSK A BETON

DANY BARTONÍČKOVÉ

The Fire Messenger

Miss Anatomy

Sparks In The Eyes

Dana Bartoníčková (*1988), absolventka AVU sochařského ateliéru Lukáše Rittsteina, realizuje své tematické představy v prostoru i v ploše. Zpracovává příběhy s předobrazy v kulturní i sociální antropologii, příběhy inspirované stáží v New Yorku nebo ženské otázky propojené s jejich historickými archetypy. Především pro její nejnovější tvorbu je pak symptomatické celkové zaujetí ženskou identitou. Textilní vzor soch i obrazů odkazuje ke tkání, ženské rukodělnosti a obecnému návratu ke kořenům. Téměř antropologickým přístupem autorka zkoumá téma ženského principu, které se odráží i na volbě měkkého a formativního materiálu – vosku. Pro tvorbu využívá svoji technologii voskové intarzie, kterou pokrývá povrch soch a obrazů a často ji kombinuje s naopak drsným betonem.

Miss Tender

The Inner Universe III

Fire II

Sugar Candy Fire II

Mrs. Very Attentional II

Když trochu můžeme, tak musíme

Marcel Klaus | podnikatel

„Nepotřebuji štosovat majetek a snažím se, aby takovým myšlením načichli i lidé okolo nás.“

Celý váš život, osobní i profesní, se odehrává v Nepomuku a jeho blízkém okolí. Narodil jste se tu, žijete tu, máte tu centrálu miliardové firmy Klaus Timber, oceňovanou restauraci Angusfarm – a loni jste koupil chátrající zámek Zelená Hora. Proč to všechno?

S manželkou Lenkou pocházíme z okolních vesniček a v metropolích jsme nikdy žít nechtěli. Je tu krásně a hlavně nás baví Nepomuk a Nepomucko posouvat. Spousta lidí řekne maloměsto a ofrňuje se, my jsme za maloměsto hrozně rádi. Všichni se známe navzájem, je to spíš vesnice. A je fajn, že díky velikosti naší firmy už můžeme dělat i věci, které jsou navíc. Děláme je proto, že je chceme dělat, a ne proto, že je to byznys. Podnikáme již tak dlouho, že si to naštěstí můžeme dovolit.

Přitom vám prý kamarádi říkali, že jste blázen, už když jste otevíral restauraci...

To máte pravdu – že když máme rádi gastronomii, neznamená to, že si hned musíme kupovat hospodu. Zároveň kolegové ve firmě ještě nedávno na otázku, jestli skutečně koupíme i Zelenou Horu, odpovídali, že až takový blázen šéf není.

Co se tedy stalo?

Opravdu jsme o to nestáli, a když se intenzivně vybíral kupec, tlačili jsme na kraj, aby zámek koupil, protože si myslíme, že taková památka by měla být ve vlastnictví státu, přesněji kraje nebo samosprávy. Ale když jsme pochopili, že chtějí zámek zpeněžit za každou cenu, tak jsme udělali to, co jsme považovali za nezbytně nutné – s manželkou jsme si řekli, že když aspoň trochu můžeme, tak vlastně musíme. V tom nehledejte žádný byznys. Ta památka je tady

po staletí a my jsme tu jen na návštěvě, na chvíli. Takže jsme nechtěli, aby spadla do špatných rukou.

Jaký je to pocit být majitelem zámku, jenž národ zná z filmových Černých baronů a jehož historie se píše ve staletích?

Zásadním pocitem je zodpovědnost. Zelená Hora není jen další zámeček z mnoha, ale dominanta kraje. Díváme se na to tak, že ji potřebujeme dostat do stavu, kdy se za ni nebudeme stydět a ona tady pak zůstane pro další generace. Jsme rádi, když můžeme dělat takové věci, opravdu. Ekonom Tomáš Sedláček ostatně řekl, že k obědu si stejně dáte jen jeden řízek – dva už nechcete a tři rozhodně nesníte.

A zlatý řízek už vůbec ne.

Asi tak. Viděli jsme po světě spoustu věcí a rádi ještě uvidíme, ale víc a víc jsme rádi doma, v Nepomuku. Za covidu jsme si koupili domek ve Španělsku. Je to fajn, je tam hezky, svítí sluníčko, jezdíme tam rádi s kamarády, ale...

Ale?

Španělská, přesněji andaluská mentalita je výrazně jiná než naše a někdy jsou v pohodě až moc a spoléhají se pouze na to, že mají celý rok hezké počasí... A hlavně si my čím dál častěji říkáme, jak je hezky u nás. Manželce jsem vždycky říkal, že musím z okna našeho domu vidět na Zelenou Horu. Jen mě trápí, že je naše město nedoceněné a že není tak atraktivní pro život. Ale to změníme, jenom to ještě bude chvíli trvat. Za posledních deset let proměnu cítíme a je znát, že se to posouvá. Neříkám, že jen díky nám, ale i díky nám. Snažíme se tomu pomáhat.

Jak vám změni perspektivy vlastnictví něčeho, co má takové dějiny?

Celé to má obrovský přesah. Kromě zámku je v areálu také purkrabství ze 14. a 15. století, poměrně velký kostel, konírna; vezměte si, že tam máme 4,5 tisíce čtverečních metrů obytných ploch a 120 místností, to je přece obrovská dominanta. Chceme, aby byl zámek otevřený lidem, aby se z něj stalo místo, kam se rádi vrací za kulturou či za historickým okruhem, který dřív nebo později chceme udělat. Chceme otevřít věž, ze které je krásný výhled. A samozřejmě se nám honí hlavou, co dál.

Kdyby se vámi někdo chtěl inspirovat, kolik takovýto záměr stojí?

Řeknu to takto: Zelenou Horu jsme koupili za 30 milionů korun, za to koupíte velmi slušný byt v Praze, nebo v nadsázce dva mizerné. Legrace začíná teprve teď. Máme určitou představu, ale říkat tomu pevný byznysplán, to by bylo zatím hodně nadnesené. Samozřejmě by cílová podoba měla vypadat tak, že si místo vydělá na svůj provoz, na energie a teplo, na kastelána a na dalších pár lidí, kteří se kolem Zelené Hory budou točit. Ale že by se nám měla vrátit prvotní investice a všechno, co do toho v dalších letech ještě dáme, to si zatím vůbec nemůžeme představit.

Jaké jsou tedy další kroky?

Chceme co nejrychleji zpřístupnit prostory, u nichž to jde, pořádat zde celoroční kulturní akce, udělat ze Zelené Hory důležité regionální centrum. A taky začít vyšívát na historických místnostech, na historickém okruhu; to je něco, co přitáhne nejvíc návštěvníků. Vždyť tu máme komnaty, ve kterých spávala císařovna... Lidem, kteří jsou lační přijet

na Zelenou Horu, to budeme dávkovat, co nám síly a prostředky umožní.

To jsou bezprostřední plány, co delší výhled?

Pokud chceme, aby místo žilo opravdu celoročně, budeme muset přemýšlet o nějakém hotelovém prostoru. Všechno teprve řešíme s architekty, nevíme, kam nás pustí památkáři, ale rozhodně to nebude nic megalomanského, takový hotel by měl přirozeně fungovat ve spojení s historickým okruhem. Nejsou tu jen bývalé pokoje císařovny, ale i prostory méně významné, ty by šlo s hotelem snoubit. Představoval bych si minimálně opravdu extra pěknou čtyřhvězdu, případně standardní pětihvězdu, hlavně

ne žádný pseudohotel s pseudorestaurací. To se ovšem bavíme o něčem, co přijde až za mnoho let. Teď máme jiné priority.

Když stojíte v někdejší císařovnině komnatě, začnete přemýšlet jinak nad prací, nad odkazem, nad každodenností?

Já bych o sobě řekl, že jsem optimistický workoholik. Optimismus, to je jednoznačně můj podpis, to tak mám a netajím se tím, že kolem sebe nechci pesimisty. Nevyhledávám je, je mi s nimi ve společném prostoru úzko, nechci si nechávat negativními lidmi vysávat energii. Do toho jsem bohužel perfekcionista a taky workoholik – to celé říkám proto, že když přijdu do komnaty, kde spala císařovna, nijak

mě to neuzemní. Já si tam jen přeju, aby to bylo zase tak krásné, jako to bylo tenkrát, a přemýšlím o tom, jak to udělat. Ne o tom, že bych se měl uklidnit.

Co vás uklidní?

Bohužel poslední dobou čas od času řešíme maléry, co se týče nemoci a podobných špatností, u blízkých lidí, kamarádů, rodiny. Historie je hezká věc, ale mě zastaví něco jiného – když moje kamarádka z dětství jako lusknutím prstů odejde, protože ji sežrala rakovina. To mě pak napadá: Ty jo, kolik nám zbývá? Tohle těžce nesu, mrází mě, jenom když o tom mluvím. To jsou momenty, kdy si říkám, že si asi kalendář trochu proškrtám, protože tam řeším kraviny.

Ale na základě vašeho optimismu ho nakonec stejně neproškrtáte?

Pravda je, že optimismus je pořád silnější.

Máte velkou a ziskovou firmu, stále vám není ani padesát. Přijde vám v tomto životním stádiu už přirozené zvolnit a víc třeba vracet okolí to, díky čemu jste vy sám dosáhl úspěchu?

Já ještě pořád takový zlom necítím. Když mi táhlo na čtyřicet, tak jsem byl rok nevrlý, žena dodneška vzpomíná, že jsem byl fakt trochu na pár facek (*směje se*). Teď mi ale nepříjde, že by se mělo něco měnit. Když někteří kolegové okolo třicítky fňukají, tak jim hned říkám: Na to nemáš vůbec nárok, vždyť máš před sebou nejlepších dvacet let na to, abys začal tahat, aby to jezdilo. Tak to cítím já.

Vaše byznysová kariéra je ostatně důkazem.

Po maturitě jsem odjel do Německa a dva roky tam v rybárně kuchal na nočních směnách ryby, čímž jsem si vydělal první peníze. Ve dvaceti jsem začal tlouct palety, ale vlastně jsme se ještě dalších deset let hledali, nebyly to jednoduché roky – až potom to začalo dávat smysl. Řekl bych, že mezi třiceti a padesáti je člověk nejvýkonnější, má možnost valit. Já zatím necítím, že bych neměl valit, mám to pořád rád, pořád mi to dává smysl. Ale také je pravda to, že už dneska vnímáme, že jako rodina máme to, co potřebujeme k životu, že se o děti postaráme. Jsou lidé, který potřebují majetek neustále štosovat a štosovat, pro nás jsou důležité jiné věci.

Jaké?

Aby byla firma robustní, silná, bezpečná, čitelná a tím pádem zajímavá pro lidi, aby tady chtěli dál být s námi – ale pak je tu Nepomuk, region, Zelená Hora. Za poslední dva tři roky jsme hodně šlápli do našeho nadačního fondu, což nám dává velký smysl. Jednak tam dáváme peníze z našich firem, ale také se nebojíme si o peníze říct na různých akcích. Možná budeme na tohle klást ještě větší důraz, ale pořád nesmíme zapomínat na to, že musíme šlapat naše firmy, tedy Klaus Timber na palety, stavebniny Unibrick, ani na restauraci Angusfarm nechceme

MARCEL KLAUS

Narodil se v roce 1977, vyrůstal v západočeském Žďirci. Poté, co si na brigádě v rybárně v Německu vydělal první peníze, se pustil do podnikání a s klavírem v ruce sám tloukl palety – výsledkem je Klaus Timber, dnešní největší výrobce palet v Česku, který už se obrátově pohybuje v miliardách korun. Do jeho holdingu, který zaměstnává šest set lidí, patří i stavebniny Unibrick, autobusová přeprava, kamiony či restaurace Angusfarm. Od roku 2025 je majitelem zámku Zelená Hora, historického místa známého z filmu Černí baroni.

doplácet. Tyhle všechny věci musí fungovat, abychom mohli dělat něco pro region.

Jaký z toho všeho máte benefit? Protože neděláme přece všechno v životě jen pro peníze.

To je zásadní věc – benefitem je náš pocit. Že Zelená Hora zůstala v rukou lidí z Nepomuku, že z ní budou mít místní i všichni návštěvníci radost. Samozřejmě vždýcky se objeví nějaký remcal, ale to je nepodstatné, drtivá většina je za to ráda a my z toho máme taky radost. To je celé. V tom nehledejme nic jiného. Rozhodně ne byznys.

Mělo by být podobné nastavení u úspěšných lidí povinností? A dá se to vlastně naučit?

Já bych si to přál, ale nemyslím si, že to jde úplně naučit. To prostě buď máte, nebo nemáte. Zároveň bych řekl, že to jde ruku v ruce s tím, jak se jako společnost posouváme. Já jsem sice začal v devadesátkách, ale až na jejich konci a hlavní byznys jsme začali dělat teprve kolem roku 2010 – proto nejsem devadesátkový podnikatel. Čest výjimkám, bylo jich hodně, co tehdy rozjely skvělé věci, to chci zdůraznit. Ale část lidí tehdy vydělala peníze zvláštně a oni se přece o ně nebudou dělit, protože kdyby přišli o to, co si tehdy nakufrovali, tak by si už dneska takto nevydělali. Tím spíš mě těší, že česká společnost dospěla do bodu, kdy se tady objevila spousta novodobých firem, které ví, že si peníze vydělat dokážou, a jsou proto otevření tomu dělat věci navíc.

I když se, jak jste zmínil, nikdy nezavděčíte všem?

Dát dohromady Zelenou Horu bude opravdu velká starost a bude to hodně práce. Ale jak jsem říkal,

když trochu můžete, tak musíte. Nejspíš nikoho nemůžete takovému myšlení naučit, ale lidé okolo vás tím můžou trochu načichnout. To bych si přál. Snažím se, aby lidé kolem mě načichávali optimismem a tím, že nebudou kolenovrti. Že se budou chtít rozdělit, budou chtít být pohostinní.

V Nepomuku stavíte velký developerský projekt, přičemž jako první si mohli být zarezervovat vaši zaměstnanci a zbytek jste pak zpřístupnili všem – neláká vás jakožto podnikatele rozjet to klasicky, komerčně?

Stavět něco podobného v Plzni, kde bychom na tom vydělali, nechceme. V Nepomuku se musíte přizpůsobit trhu a profit je symbolický – jak říkáme, aby na konci bylo na kafe. Hlavně chceme, aby to hezky vypadalo a město se zase posunulo. Máme ve firmě určitý objem lidí, neumíme je klonovat a ono to nefunguje tak, že když vezmete sto nových zaměstnanců, tak vaši kulturou načichnou okamžitě; vsakuje se pomalu. Ano, jsou tady firmy, které rostou po tisícovkách, ale pak to není tolik o emoci, o skupině. U nás taky dodržujeme systém, zároveň se všichni známe, zdravíme se, pomůžeme si. Nechci tuhle energii proplytvat tak, že vyhlásím: Odteď budeme stavět developerské projekty a vyděláme další peníze. Letos vyrobíme osm milionů palet a ano, chci jich jednou dělat deset milionů ročně. Víme, na co jsme celý areál tady ve Dvorku stavěli, a chceme šlapat dál, jsme v tom dobří, umíme to. Ale benefity z toho chceme vracet sem.

Ne napadá vás přesto při pobytu na Zelené Hoře, že zatímco zámek je tu po staletí, tak budoucnost firmy není v takovém horizontu vůbec jistá?

To máte pravdu, ale zároveň platí, že pokud tu firma nebude nebo by se naší holdingové skupině nemělo dařit, nebude se dařit ani Zelené Hoře. Samozřejmě může být zakonzervovaná, aby nechátrala, může počkat na příští generace a určitě tady zůstane další staletí, ale to je přece malý cíl. My chceme, abychom každý rok dokázali něco vzít z výtěžků holdingu, dát to na Zelenou Horu a předat ji v lepším stavu, což je práce na mnoho, mnoho let. Často to zlehčuju tím, že když kolegové ze stavební čtyři měli strach, jestli bude co dělat, tak jsme jim koupili zámek, aby věděli, že všichni mají dost práce až do důchodu.

Zámek, na který se celý život díváte, jsme začali i končíme. Co pro vás znamená být patriotem?

To má více úrovní. První je náš vztah k Nepomucku a k Nepomuku samotnému, kde podnikáme, kde žijeme, kde chceme být a chceme sem vydělané peníze i vracet. A pak je tu vztah k širšímu okolí. Jsme rádi nejen v západních Čechách, ale v celém Česku. Známe spoustu lidí, kteří remcají, jak je tady pořád špatně, přitom podle mě jsme v krásném místě Evropy, v jejím středu. Tím pádem nejsme načichlí jihem a jejich „maňánismem“, ale ani nejsme zdegenerovaní západním světem. Můj názor je, že tam se vážně rozhodli pro socialismus, Německo jde špatným směrem a Francie už tam dávno je, tam je úplně vymalováno, tam už je normální nepracovat. Pardon, těm můžu leda popřát hodně štěstí. No a když půjdete na druhou stranu na východ, tak s výjimkou Slováků, kde máme spoustu kamarádů, tímto směrem taky jít nechcete. Tak to vidíte. My žijeme v krásném Česku, v krásných západních Čechách a ve skvělém Nepomuku.

Naše pivo posloužilo v zátěžovém testu lanovky Skiareálu Orlické Záhoří. Na sedačkách byly místo pasažérů plné padesátilitrové sudy, na každém voze dohromady téměř 320 kg „tekuté“ váhy. Během testu posloužilo 150 sudů o celkové váze přes 9 tun. Test proběhl úspěšně, cestující i provozovatel mohou být v klidu a po dojezdu si dát třeba pivo.

Z udílení výročních cen Sdružení přátel piva jsme si odnesli dvě zlaté medaile. Jednu v kategorii světých výčepních piv pro Desítku, která navíc obdržela nejvyšší bodové hodnocení napříč všemi vzorky anonymní degustace. Ve stejné kategorii máme i třetí místo pro Desítku s jemnými kvasnicemi. Další prvenství náleží Černému ležáku v kategorii tmavých piv, který získal nejvyšší počet hlasů v anketní části soutěže.

Poctivě načepované pivo je vizitkou dobrého hostinského. A právě těm, kteří svému řemeslu rozumějí a snaží se podávat co nejlépe ošetřené a perfektně načepované pivo, udělujeme certifikáty kvality. Dalším dvěma desítkám provozovatelů jsme u nás v pivovaru k certifikátům dali i velké bronzové plakety, kterými mohou označit svoje podniky.

Před vánočními svátky bylo možné výhradně na čepu v podnicích s naším pivem ochutnat Adventní speciál Bernard, polotmavý ležák s výraznou chutí a vůní. Polotmavá třináctka s bohatou pěnou vznikla z kombinace kvalitních sladů – českého, bavorského, karamelového a barevného. Speciál se vyznačuje jemně karamelovým aroma, plnou chutí a vyváženou hořkostí díky směsi několika druhů chmele. Obsahuje 5,6 % alkoholu, hořkost je 35 IBU.

Rychlobruslař Metoděj Jílek překonal světový rekord na trati 3000 metrů. Bohužel u toho nebyli mezinárodní rozhodčí, bez kterých nelze tento fenomenální výkon uznat a zapsat do tabulek. Devatenáctiletý závodník, držitel pěti juniorských mistrovských titulů v in-line bruslení, se ale rozhodně nenechal odradit. Zanedlouho rekord potvrdil už za regulérních administrativních podmínek. Za jeho výkon, nadhled a odhodlání jsme mu rádi dali Bernardovu cenu.

Podruhé jsme sklídili chmel z naší experimentální chmelnice na Vysočině. Na zřejmě nejvýše položené chmelnici v ČR (560 metrů nad mořem) roste 144 rostlin šesti druhů chmele. V podstatě obratem jsme z čerstvé úrody uvařili limitovanou edici podzimního Ležáku s chmelem z Vysočiny.

Bernardovu cenu jsme udělili Viktoru Beránkovi, legendárnímu správci Chaty pod Rysy. Téměř půl století tam vítal turisty, pomáhal zraněným a staral se o jedno z nejvýše položených míst v Tatrách, kde se dá přespát pod střechou. Jeho 48leté působení zde skončilo po hojně medializovaném výběrovém řízení na nového provozovatele.

text Ondřej Neff
ilustrace Luděk Bárta

Jak ten čas běží

Před dvěma lety mě můj syn David zavedl v Tokiu do arény Kokugikan, kde se třikrát ročně koná turnaj v zápase sumo o císařský pohár. Když jsem tehdy do arény vcházel, netušil jsem, že strkám prsty do mandlu. Znáte přece to úsloví. Strčíte prsty do mandlu a jeho válce vás vtáhnou a nepustí. Tak to bylo se mnou a sumo. Uviděl jsem, propadl tomu a... chtěl to vidět znovu.

Nebudu tady mařit síly a váš čas pokusem vysvětlit vám, co mě na sumo tak zaujalo. Bylo by to, jako kdyby se vám Romeo snažil vysvětlit, proč se zamiloval do Julie. Má dvě nohy, dvě ruce, hlavu, černé oči... a tak by pokračoval a vy byste se divili, co ten člověk na té holce vidí. Chci poukázat na něco jiného. V tokijském Kokugikan se zápasí o císařský pohár třikrát ročně a jednou se zápasí v Ósace a pak ve městech Fukuoka a Nagoja. Celkem tedy šest turnajů. Každý trvá patnáct dnů. Turnaj začíná vždy druhou neděli v daném měsíci. Z toho vám jednoduchým výpočtem vyjde, že od posledního dne jednoho turnaje to trvá mučivých šest týdnů k prvnímu dnu následujícího turnaje. Můj rok je tedy rytmizovaný na šest oddílů. Je to, jako kdyby

rok měl jenom šest dní a šest nocí. Temná noc, to je těch šest týdnů čekání a den, ovšem, patnáct dnů zápasů.

Možná, že by to byl přílišný nápor na mé nervy. Naštěstí rok je členěn i jinak, třeba na roční doby. Píšu tyto řádky na podzim, patrně je budete číst už v zimě. Uklízel jsem včera listí na zahradě. Roste nám tu – mimo jiné – i keřový červený javor. Ljuba na jeho větvičky vždycky před Velikonocemi připevňuje umělohmotná vajíčka. Po Velikonocích mám za úkol výzdobu zrušit a vajíčka schovat do krabice pro příští rok. No a včera jsem při hrabání listí našel ne méně než pět zapomenutých vajíček! On ten javor, potvora, strašně rychle roste a vajíčka se schovala ve větvičkách a teprve teď dvě spadla spolu s listy a tři zarputile zůstala na větvičkách viset.

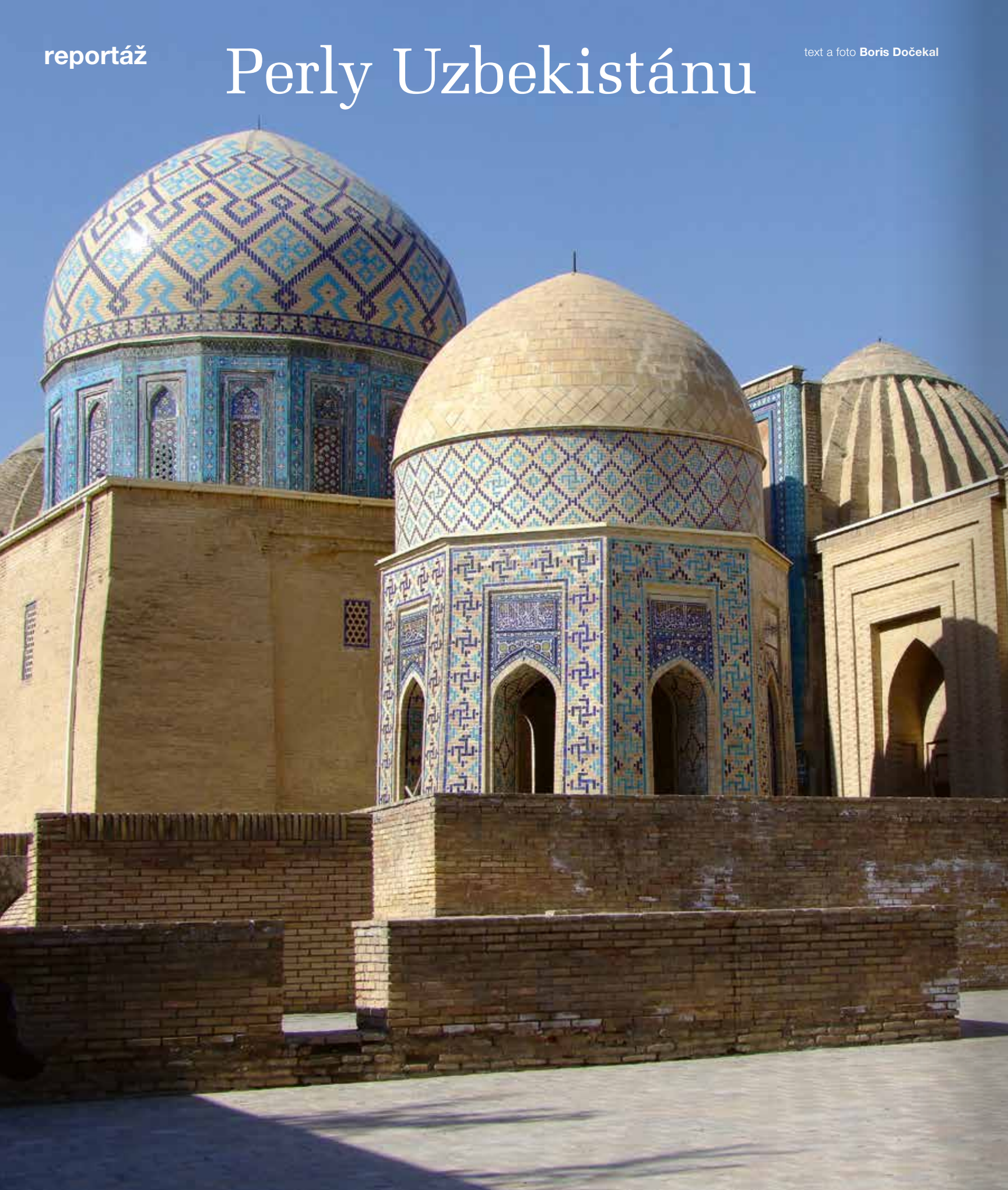
Díval jsem se na ty vytrvalce. Vzpomněl jsem si na japonské vojáky, kteří zůstávali dvacet let ve filipínské džungli, protože se nedozvěděli, že světová válka skončila. Jak je to s vajíčky? Chtějí mi připomenout jarní slavnosti, které pominuly, anebo se snaží být posly příštího času? Velikonoce nastanou, až pomine zima ohlašovaná opadáním listí.

Hledí ta vajíčka proti proudu času, nebo po proudu?

Naštěstí mě Ljuba při těchto úvahách nezastihla. Přerušila by je proslovem, že jsem lajdák a ať koukám vajíčka uklidit, než se před Velikonocemi poztrácejí nebo rozbijí. Nesl jsem je tedy domů, ale úvahy mi nepřestaly vířit hlavou. Vzpomněl jsem si na pasáž z knihy filosofa Jiřího Beňovského „Neexistujeme. Ale to nevadí“. Autor zde připomíná známý příklad sklenice s vodou. Optimista říká, že je napůl plná, kdežto pesimista namítá, že je napůl vypitá. Kdežto filozof? Ten ví, že sklenice je dvakrát větší, než je třeba.

Dotyk s moudrostí zklidnil mé dilema, jak to s vajíčky je, jestli jsou to sirotci minula, nebo poslové zítřka. Uložil jsem je do krabice a spěchal k počítači napsat fejeton do magazínu Vlastní cestou. Také pivovar Bernard mi dělí rok na čtyři části. Umožní mi vypsat se z nějakého zvláštního dojmu, který moji mysl v uplynulém čtvrt roce upoutal. Tentokrát je mi psaní obzvlášť milé. Usnadní mi mučivé čekání na začátek císařského turnaje sumo ve městě Fukuoka. Už za dva dny!

Do středoasijského Uzbekistánu Češi moc nejezdí. A to je škoda, protože v několika městech jsou nádherné památky a co opravdu překvapí, jsou města jako Taškent nebo Samarkand. Zejména Taškent se vyrovná moderním evropským městům. Je v něm několik velkých parků a široké čisté bulváry lemují dlouhá stromořadí a záhony kvetoucích květin. A v centru města je i desítky mrakodrapů. Existuje i další důvod, proč se vydat zrovna do Uzbekistánu: pro Čecha je tam levně (dražší je samozřejmě pouze letenka). Dvoulůžkový pokoj ve špičkovém hotelu s bazénem stojí okolo dvou a půl tisíce korun, hotel střední třídy okolo patnácti set a ubytování se dá pořídit i za pětistovku. Ve srovnání s Českem je levně i v restauracích. Za oběd či večeři pro dva, se dvěma chody a pitím, turista zaplatí pouhých tři sta až pět set korun. A v lidových jídelnách je ještě levněji. Není divu, vždyť průměrný plat v chudé zemi je pouhých deset tisíc korun.

Dne 26. dubna 1966 Taškent zničilo silné zemětřesení a při obnově města byly vytvořeny široké bulváry lemované stromořadími. Nová výstavba dala městu skoro evropskou podobu (platí to hlavně pro nové centrum zvané Tashkent City, kde okolo nově vytvořeného parku stojí zhruba desítky výškových budov) a pro turisty jsou mnohem zajímavější Samarkand a vzdálená Buchar. Od roku 1991 je Taškent metropolí samostatného Uzbekistánu a vládne tu umírněný režim.

V Taškentu mnoho památek není, stačí v něm pobýt den či dva, navštívit muzeum Amira Temura se spoustou zajímavých historických artefaktů a jednu muslimskou školu blízko centra, komplex Khast-Imam s mešitou, mauzoleem a muslimskou školou a druhý den se vydat do legendárního Samarkandu, kde je mnoho památek. Město, zapsané na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, leží na Hedvábné stezce, po které se karavany převáželo hedvábí a další zboží z Číny. Samarkand patřil mezi nejbohatší města ve střední Asii a byl centrem několika starých říší. V sedmém století ho ovládli muslimové a ve dvanáctém ho dobyl slavný vojevůdce Čingischán. O čtyři století později ho získali Uzbekové a patřilo pod Bucharský chanát. V polovině devatenáctého století se Uzbekistán stal součástí carského Ruska, pak Sovětského svazu a v devadesátých letech minulého století se osamostatnil jako republika. Uzbekistán je plný památek, kterým jinak chudý stát věnuje velkou pozornost a téměř všechny jsou pečlivě restaurované.

V Samarkandu jsou památky často od sebe hodně vzdálené a obklopuje je moderní upravené město s bohatou zelení. Jakýmsi pomyslným středem města je Registan, kde se nacházejí nejstarší medresy (muslimské školy) na světě. Stavby zdobené barevnými keramickými obklady jsou pečlivě

restaurované, mají svůj nezaměnitelný půvab a připomínají stavby v Iránu, kam se ovšem opatrnější turista nevydá a hlavně není třeba podporovat autoritářský režim. Školy jako Širdor Medrese, Ulugbek Medrese či Tilla Kori Medrese také září barvami a vypadají, jako by byly postaveny před několika lety. Nejvýraznější stavbou této části Samarkandu je mauzoleum Gur-e-Amir, kde je uloženo tělo slavného panovníka Amira Temura (je známý i pod jmény Timur Lenk a Tamerlán), s výraznou azurovou kopulí.

V Shah-i-Zinda je k vidění nejbohatší sbírka dlaždic v muslimském světě. Mezi oblíbené cíle turistů patří mešita Bibi-Khanym, kterou nechal postavit Amir Temur a pojmenoval ji po své manželce. Další mešitou je Hazrat Khizr, přestavěná v devatenáctém století. Zajímavé je, že u mešit obvykle nestojí vysoké štíhlé minarety jako v arabském světě. A ani tu už brzy ráno nevykřikují muezzinové. A uzbeké ženy nechodí v černých hábitech jako v arabském světě, ale v pestrobarevných živých šatech občas ozdobených našitou bižuterií a jen některé mají na hlavách šátek.

Určitě se vyplatí vydat se taxíkem na jedno z předměstí, kde je rozsáhlá nekropole. Jsou tu četná mauzolea od neobyčejně výstavných až po ty skromnější. Za návštěvu stojí i Ulugbekova observatoř z patnáctého století.

V Samarkandu, kde denní teploty v květnu přesahují třicítku a v létě tu bývá i přes 40 stupňů, je víceméně bezpečno. Člověk si musí dát pozor akorát na kapesní zloděje, kteří operují kolem nejznámějších památek a taky na trzích. I ty si mimochodem zaslouží návštěvu. Nabídka je na nich velmi pestrá – od šatů, šátků, výrazných čepic a bižuterie až k jídlu, oříškům a koření. To se dá koupit jako suvenýr nebo dárek; tradiční pestře zdobené keramické talíře, misky nebo totéž z kovu vypadá na trhu lákavě.

Dalším městem, které je od roku 2000 na Seznamu světového kulturního dědictví UNESCO, je Šachrizabz, vzdálený od Samarkandu asi osmdesát kilometrů. Cesta do něj hornatým terénem je mnohem zajímavější než trasa Taškent, Samarkand a Buchar, na které není ani sebemenší kopec a silnice je téměř pořád rovná. Vlastně ji zpestřují jen četná hnízda čápů na sloupech elektrického vedení, je jich obsazených třeba i šest za sebou.

Dnes stotisícové město Šachrizabz bylo velmi bohaté, protože leželo na legendární Hedvábné stezce a zastavovaly v něm karavany putující až z Číny. Právě v jedné vesnici ležící nedaleko města se narodil dobyvatel Amir Temur a původně zde měl být v podzemní kryptě pochován. Nakonec ale jeho tělo pohřbili v okázalém mauzoleu ve slavnějším Samarkandu. Uzbeki ho velmi uznávají, přestože při jeho výbojích zahynulo podle odhadu neuvěřitelných sedmnáct milionů lidí.

Na okraji Šachrizabzu leží rozlehlý půvabný areál upravený jako park, kde jsou ty nejvýznamnější památky. Určitě se vyplatí najmout si řidiče s elektrickým vozíkem a objet všechny „atrakce“. Hned na začátku jsou působivé ruiny paláce Aksaraj a před ním socha Amira Temura v nadživotní velikosti. Původně byl podle matematických výpočtů palác vysoký sedmdesát metrů. Z dalších památek se sluší jmenovat mauzoleum Timurova syna, prince Džahángíra Mirzy ibn Timura, který zemřel v roce 1376, a komplex Dor-i-Tilavat s tumbou Timurova učitele, šejcha Shamsud-dina Kulola a mešitou Kok Gumbaz (Modrá mešita), vedle níž stojí mauzoleum Gumbazi Sayidon.

V samotném městě je i kryté městské tržiště ze šestnáctého století. Na prohlídku Šachrizabzu stačí několik hodin a pak se vrátit do Samarkandu. Posledním významným uzbekkým městem je starobylá Buchar, která má poněkud asijsější ráz než pečlivě upravený Samarkand, ale tu navštívíme až v samostatné reportáži.

Původně stála v šestnáctém století v Malči nedaleko Chotěboře tvrz. Na jejích základech vystavěl v roce 1602 pozdně renesanční zámek Jan Beneda z Nečtin. Po něm se majitelé panství střídali, za jednoho z nich byl zámek empírově přestaven, až v roce 1862 ho koupil významný český politik a vědec František Ladislav Rieger. Velký vlastenec sem jezdil v letních měsících, kdy tu často pobýval i Riegrův tchán František Palacký. Měl tu i svou pracovnu, kde vytvořil značnou část svého monumentálního díla Dějiny národu českého v Čechách a na Moravě. V roce 1948 byl zámek rodině zabaven a po listopadu 1989 byla polovina zámku vrácena, druhou polovinu musela rodina koupit a vynaložit značné prostředky na rekonstrukci zchátralého objektu. V zámku Riegrův prapravnuk Václav Macháček-Rieger vybudoval důstojný památník věnovaný oběma významným Čechům a podařilo se mu shromáždit spoustu zajímavých předmětů a dokumentů. Ve dvou pokojích jsou i pracovny Riegra a Palackého vybavené původním nábytkem. Průvodní, dosti podrobné, slovo namluvil herec Jaroslav Plesl. K zámku přiléhá nevelký, ale půvabný parčík a nedaleko u hlavní silnice je zajímavý obchůdek a kavárna.

Riegrův Maleč

Potisk ořízky: Dáme vašim knihám a katalogům nový rozměr

INDIGOPRINT

Podkovářská 674/2, Praha 9 – Vysočany
www.indigoprint.cz | www.svetpapiru.store

BERNARD FEST 2026

19.–20. 6. V HUMPOLCI

Lucie ○ **Dymytry**
Olympic ○ **Queenie**
Marie Rottrová
Tři sestry
Terne Čhave
Marpo • **Jiří Korn**
Lollipopz • **Emma**
Smetana & Jordan Haj

DALŠÍ ČÍSLO V DUBNU

vstupenky na ► bernardfest.cz

Allianz